

УДК 343.985:351.745.7:343.62 12.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ В ПРОЦЕСІ ПРОТИДІЇ ВТЯГНЕННЮ НЕПОВНОЛІТНІХ У ЗЛОЧИННУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Святослав ПОЛЯК,

ад'юнкт кафедри оперативно-розшукової діяльності
Львівського державного університету внутрішніх справ

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність. Висвітлено наявні проблеми налагодження міжвідомчої інформаційної взаємодії між усіма суб'єктами, які здійснюють протидію розглядуваному злочину. Рекомендовано створити Єдиний інтегрований реєстр правоохоронної інформації «Дитина» з метою належного забезпечення оперативної діяльності підрозділів карного розшуку для організації ефективної протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність із можливістю прямого авторизованого онлайн-доступу до нього. Визначено напрями та завдання інформаційно-аналітичного забезпечення в контексті розглядуваного питання. З урахуванням наведених положень запропоноване авторське визначення інформаційно-аналітичного забезпечення.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, інформаційно-аналітична діяльність, оперативно-розшукова інформація, оперативні підрозділи, джерела інформації, бази даних.

INFORMATION-ANALYTICAL SUPPORT OF ACTIVITY OF SUBDIVISIONS OF CRIMINAL SEARCH IN THE PROCESS OF COUNTERACTION TO INDRAWING OF MINOR IN CRIMINAL ACTIVITY

Sviatoslav POLIAK,

Adjunct at the Department of Operational Search Activity
of Lviv State University of Internal Affairs

SUMMARY

The article analyzes the information and analytical support operational and investigative activities in countering involvement of minors in criminal activity. Illuminated existing problems the establishment of interagency communication between all entities that carry out the counteraction of the crime. It is recommended to create a Single integrated registry of law enforcement information "Child" in order to adequately ensure the operational activities of departments of criminal investigation for effective prevention of involvement of minors in criminal activity with direct authorized online access to it. Directions and tasks of information and analytical support in the context of the question. Taking into account the provisions of the proposed author's definition of information and analytical support.

Key words: information and analytical support, analytical activity, operational-search information, operational units, information sources, databases.

Постановка проблеми. Вислів «хто володіє інформацією – той володіє світом» дедалі частіше знаходить підтвердження в глобалізованому інформаційному суспільстві, де поряд із формуванням та наявністю джерел інформаційних потоків постає питання про їх збереження та накопичення з метою збільшення коефіцієнта результативності діяльності та зменшення витрати фізичних ресурсів, особливо коли це стосується діяльності правоохоронних органів. Від інформаційних ресурсів указаних органів, зокрема оперативних підрозділів, залежить спроможність миттєвого реагування на протиправні виклики правовій системі, громадянському суспільству, а також окремій людині. Безумовно, ефективність протидії злочинним проявам прямо залежить і від якості службової й оперативної значущої інформації, яка перебуває в користуванні поліції та надходить до неї з різних джерел.

Використання штучного машинного інтелекту стає більш поширеним і вдосконалює навички злочинців, спрощуючи реалізацію їхніх протиправних задумів. Така оперативна обстановка стимулює необхідність упровадження сучасних технологій і в практичну діяльність правоохоронних органів для швидкого виявлення й ефективної протидії злочинній діяльності, що ми частково спостерігаємо в

реформуванні МВС (використання патрульними поліцейськими переносних електронних пристроїв із можливістю доступу до відповідних баз даних).

Тому з урахуванням сучасних викликів злочинності, а також проблем функціонування поліції щодо її протидії в частині інформаційно-аналітичного забезпечення, з'являється потреба вдосконалення цього процесу та впровадження інформаційних можливостей у діяльність не лише підрозділів поліції, які застосовують тільки відкриті методи, а й оперативних підрозділів. Адаже нині більшість оперативних підрозділів Національної поліції та їхніх співробітників не мають самостійного доступу до відповідних баз даних і не володіють навичками поводження з інформаційно-аналітичним забезпеченням, тому вони змушені звертатися з відповідними запитамі та клопотаннями виключно до уповноважених осіб і органів, а самі бази даних не уніфіковані та містять розрізнену інформацію про один об'єкт, що породжує неоперативність і впливає на випереджувальність оперативно-розшукової діяльності, а в результаті й на рівень протидії злочинності.

Стан дослідження. Різними аспектами та проблематикою інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів, зокрема кримінальної

поліції (міліції) та її оперативних підрозділів, займає видатні науковці та практики юридичної сфери: К.В. Антонов, О.М. Бандурка, Б.І. Бараненко, Е.О. Дідоренко, О.Ф. Долженков, В.П. Захаров, І.П. Козаченко, А.В. Мовчан, Д.И. Никифорчук, В.Лі. Ортинський, М.А. Погорельський, В.В. Шендрік, І.Р. Шинкаренко, В.Г. Хахановський. Безперечно, дослідження та праці названих науковців мають неабияке теоретичне значення і знайшли своє відображення в практичній діяльності. Проте в світлі реформ і переходу до європейських стандартів правоохоронної діяльності, у результаті зовнішніх і внутрішніх загроз, що постанали перед українським суспільством, ці питання потребують модернізації та підвищення рівня заходів щодо інформаційно-аналітичного забезпечення оперативних підрозділів у протидії саме конкретним злочинам.

Мета статті – визначити стан інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підрозділів карного розшуку в процесі протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність.

Викладення основних положень. Інформаційно-аналітична діяльність за своєю природою охопила практично всі сфери життєдіяльності суспільства та держави, тому пізнати її суть і призначення сьогодні намагаються чимало науковців із різних галузей. Інформаційна аналітика як специфічне супроводження правоохоронної діяльності покликана здійснювати не лише оцінку, контроль і висвітлення результатів такої діяльності, але й допомагати прогнозувати, планувати її, що дозволяє оптимально використати наявні сили та засоби й прийняти адекватне й результативне управлінське чи процесуальне рішення в процесі протидії злочинам та їх розслідування.

Окремі дослідники під інформаційною аналітикою розуміють творчу аналітичну діяльність, призначену для оцінювання відомостей і підготовки прийняття рішень; сукупність процесів систематичної обробки даних із використанням методів і засобів аналітики й інформаційної аналітики, унаслідок чого розрізнена інформація перетворюється на завершену продукцію, аналітичний документ. Інформаційна аналітика – складна комплексна діяльність, що ґрунтується як на природному інтелекті, так і на комп'ютерних технологіях оперування інформаційними масивами, методах математичного моделювання процесів [1, с. 14].

Виходячи з попереднього твердження, цілком адекватною є думка науковців про те, що інформаційно-аналітична діяльність (далі – ІАД) – це специфічний різновид інтелектуальної, розумової діяльності людини, у процесі якої внаслідок певного алгоритму послідовних дій із пошуку, накопичення, зберігання, оброблення, аналізу первинної інформації утворюється нова, вторинна аналітична інформація у формі аналітичної довідки, звіту, огляду, прогнозу тощо [2, с. 14].

Очевидно, що функцією та результатом інформаційно-аналітичної діяльності є інформаційно-аналітичне забезпечення конкретних суб'єктів під час виконання ними своїх функцій, що стосується підрозділів карного розшуку, сприяння виконанню правоохоронної функції держави. Розглядаючи квінтесенцію поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення», бачимо дві основні його складові частини (інформація й аналітика). Отже, це процес збирання інформації, її зберігання, оброблення з метою подальшого аналізу та практичного застосування шляхом відтворення у відповідному рішенні. Термін «інформація» походить від латинського слова «*informatio*» і означає роз'яснення, виклад фактів, подій. У міжнародних стандартах (ISO) поняття «дані» визначається як інформація, подана у формалізованому вигляді, придатному для передачі, інтерпретування чи оброблення за участю людини чи автоматизованими засобами. На законодавчому рівні стикаємося з примітивним

визначенням важливої «стратегічної сировини» (інформації), де під нею розуміють будь-які відомості та/або дані, що можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [3].

Таким чином, законодавець наголошує, що інформацією можуть бути лише матеріалізовані дані та відомості. Що стосується інформації в процесуальній і оперативній діяльності, то знаходимо положення Кримінального процесуального кодексу, де вказано, що показання – це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження [4]. Тобто сліди злочину, зафіксовані в пам'яті людини, беззаперечно, є важливою інформацією для оперативних співробітників і досудового розслідування загалом, і в теорії криміналістики вважаються «ідеальними слідами». Отже, так звану «ідеальну інформацію», яка зберігається в пам'яті людини, законодавець невинуватно нівелює. Тому інформацією, очевидно, є будь-які відомості чи дані, що об'єктивно відображаються й існують у пам'яті людини або зафіксовані на матеріальних носіях, що мають документальний характер.

Що стосується аналітики як другої складової частини інформаційно-аналітичного забезпечення, то вважають, що вона є евристичною за своєю суттю, тому досить складно зрозуміти інтелектуальні технології аналітичної праці, виявити її прийоми та впровадити в навчання майбутніх фахівців. З іншого боку, аналітика – це діяльність, що передбачає органічний синтез трьох компонентів: знання аналітичних методів (функціональний складник), предметної галузі (галузевої компонент), певного типу структури особистості (особистісний). Аналогічна структура характерна для науково-дослідницької, художньо-творчої, викладацької, управлінської роботи тощо [1, с. 15–16]. Слово «аналітика» походить від грецького слова *analytike* [techne], що в перекладі означає «мистецтво аналізу», мистецтво розчленовування понять, початків, елементарних принципів, за допомогою яких міркування набувають доказового характеру. Тому окремі науковці вважають, що під аналітикою варто розуміти задовольняючу деякі цінності й стандарти діяльність спеціальних організацій або підрозділів органів управління чи окремих осіб щодо одержання знання про практичні проблеми, з якими стикається управління, і шляхи їх вирішення за допомогою застосування аналітичних методів [5].

З погляду правозахисної сфери дослідники визначають інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності правоохоронних органів щодо запобігання злочинам як цілеспрямовану діяльність, яка спирається на правові, організаційні, технічні та методичні передумови щодо збирання, оброблення, зберігання й створення умов для використання інформації, необхідної для ефективного функціонування системи запобігання злочинам [6, с. 145]. Тому погоджуємося з думкою О.М. Бандурки про те, що основною метою системи інформаційного забезпечення органів оперативно-розшукової діяльності є всебічна інформаційна підтримка практичної діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю в Україні на основі комплексу організаційних, нормативно-правових, технічних, програмних та інших заходів. Одним з основних завдань функціонування системи інформаційного забезпечення оперативних підрозділів нині стає завдання інформатизації оперативно-розшукової діяльності. Як вважає науковець, інформатизація оперативно-розшукової роботи пов'язана з удосконаленням не тільки обчислювальних технологій, але й того соціального середовища, куди ця технологія «вмонтовується» [7, с. 304].

Ураховуючи специфічні відносини, що виникають у зв'язку з протидією втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність, особу неповнолітнього, його соціальні роль і зв'язки, технологічну поінформованість у здобутті різного роду інформації, зокрема поширюваної зловмисниками в соціальних мережах, створення акаунтів-пасток, що ми спостерігали при затриманні осіб, які розбещували неповнолітніх, втягували їх у заняття проституцією тощо, є дієвим, оскільки допомагає в пошуку оперативної інформації та документуванні протиправних дій. Питанням є моніторинг і накопичення такого виду інформації та надання їй доказового значення, оскільки ця інформація може бути сьогодні висвітлена, а завтра повністю видалена користувачем (а доступ поліції до такої інформації затягнеться через бюрократію).

Так, функціонування популярної серед країн колишнього СРСР соціальної мережі «ВК» в Україні заборонене, проте доступ до неї фактично можливий завдяки програмам, які змінюють IP-адресу пристрою, з якого здійснюється доступ. Знаємо про різноманітний контент кримінального характеру, що розміщується в ній, а також про те, що реєстрація в подібних соцмережах є загальнодоступною, без обов'язкової перевірки на вікові параметри осіб, які там реєструються. Очевидно, що доступ підрозділів карного розшуку до інформації (маються на увазі приватні закриті групи, діалоги), що розміщується на таких сайтах, є проблематичним, адже її власниками є або приватні особи, або компанія, офіс якої розміщений на території Російської Федерації, що загалом не поспішає на допомогу українській поліції у виявленні осіб, які втягують неповнолітніх у різні форми злочинної діяльності, зокрема проституцію, тероризм, сепаратизм та ін., а навпаки, сприяє їм. Та й процедура отримання такої інформації недосконала. Зазвичай адміністратори сайту блокують протиправні групи на запити правоохоронних органів чи користувачів.

Позитивним вважаємо нещодавнє створення Управління кримінального аналізу в структурі Національної поліції. В одному з інтерв'ю тимчасово виконуючий обов'язки начальника згаданого Управління Володимир Єрофеев розповів про першочергові задачі й переваги новоствореного підрозділу в розкритті та профілактиці злочинів. «Наразі в системі поліції є дуже багато джерел розрізної інформації. Вона аналізується автономно співробітниками різних служб. Наприклад, управління боротьби з незаконним обігом наркотиків зберігає свою інформацію, у карному розшуку є співробітники, які аналізують свій вузький блок інформації. І все це зберігається в різних базах. Крім того, оперативники накопичують і зберігають інформацію в себе. А після звільнення чи просування по службі працівника інформація втрачається. Отже, відсутня можливість якісно оцінити інформацію в глобальному масштабі, хоча б у межах однієї області. Держава витрачає кошти на отримання інформації, а потім ми цю інформацію втрачаємо. Тут порушується європейський принцип про те, що інформація не належить конкретному поліцейському, інформація належить державі як один із продуктів діяльності поліції. І тому наша задача – консолідація всієї оперативної інформації, її подальший аналіз, що допоможе насамперед у розкритті тяжких і особливо тяжких злочинів», – зазначає Володимир Єрофеев [8]. Логічним було б створення відділів кримінального аналізу за конкретними видами злочинів, зокрема й щодо втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Поряд зі згаданим вище Управлінням вбачаємо необхідним також створення Управління оперативної поліцейської розвідки, яка б, на відміну від пасивної інформаційно-аналітичної діяльності, не лише б здійснювала узагальнення й аналіз інформації, що надходить до неї, а й сама стала б активним суб'єктом пошуку та збору такої інфор-

мації, інформації, яка дійсно має значення для виконання функцій оперативного підрозділу, а не засмічує інформаційні системи, подекуди дублюючись кілька разів. Тому ми йдемо правильним шляхом. Позитивну практику із цього питання мають європейські й американські правоохоронні органи. Так, у Нідерландах також є служба кримінальної розвідки. Завдання цієї служби полягає в ефективному збиранні, опрацюванні та постачанні оперативно-розшукової інформації відповідним поліцейським підрозділам. Деякі служби кримінальної розвідки мають право висувати звинувачення на підставі отриманої оперативно-розшукової інформації. Заслугує на особливу увагу те, що при кожному поліцейському органі створена служба кримінальної розвідки зі своєю інформаційною системою оперативних обліків [9, с. 33–35].

У ст. 25 Закону України «Про Національну поліцію» зазначені повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення. Зокрема вказано, що поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, визначених цим Законом. Поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; користується базами (банкми) даних Міністерства внутрішніх справ України й інших органів державної влади; здійснює інформаційно-пошукову й інформаційно-аналітичну роботу; здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав і міжнародними організаціями. Поліція може створювати власні бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи, необхідні для виконання покладених на неї повноважень [10]. У цьому й убагацьється проблема закритості одного правоохоронного органу від іншого.

А.В. Мовчан зазначає, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності оперативних підрозділів має три взаємопов'язані компоненти: 1) інформаційні системи, у межах яких здійснюється збирання, накопичення, системне опрацювання, зберігання й надання споживачу необхідної інформації; 2) аналітична робота, що полягає в здійсненні комплексу організаційних заходів і методичних прийомів і опрацюванні й синтезі наявної оперативної й іншої інформації; 3) управлінська діяльність, яка забезпечує прийняття необхідних рішень щодо стратегії й тактики протидії злочинності [11, с. 182].

Тому інформаційно-аналітичне забезпечення підрозділів карного розшуку в протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність як підсистема управління та функціонування органів поліції включає такі основні напрями пошуково-аналітичної діяльності щодо необхідної правоохоронцям інформації:

- пошук, отримання та збирання оперативно важливої, процесуальної й управлінсько-необхідної інформації;
- реєстрація та класифікація інформації, що має правоохоронне значення;
- аналіз зібраної наявними правоохоронними органами статистичної та кримінологічної інформації (про структуру, стан і динаміку злочинності зазначеної категорії);
- аналіз процесуальної інформації (зокрема ЄРДР (Єдиний реєстр досудових розслідувань)) про обставини, способи втягнення неповнолітніх у різні форми злочинної діяльності й осіб, які причетні до цього, що загалом є конструкцією самого злочину та механізмом його вчинення;
- огляд стану розроблення результативних методів і засобів протидії залученню неповнолітніх до злочинної діяльності;

– активне використання під час аналітичної діяльності нагромадженої в спеціальних обліках правоохоронних органів оперативної, криміналістичної, біометричної та навіть психологічної інформації;

– використання відомостей, що містяться в обліках, базах даних інших державних і недержавних органів, установ і організацій (спеціальні фінансові, реєстраційні, контролюючі й інші органи, соціальні служби, громадські організації, а також органи місцевого самоврядування, муніципальні служби тощо);

– використання архівів і компіляцій даних із серверів провайдерів транспортних телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем про надані послуги зв'язку та сеанси користувачів, з обов'язковим дотриманням усіх правових процедур отримання такої інформації;

– застосування новітніх комунікаційних технологій для створення можливості логічного та технічного об'єднання різних інформаційних масивів під час вирішення обліково-реєстраційних і довідкових задач.

Що стосується діяльності підрозділів карного розшуку щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність, то важливо не лише забезпечити їх якісною інформацією, але й надати її своєчасно та максимально достовірно. А враховуючи латентний характер згаданого злочину, така інформація повинна містити факти, що є підставою для здійснення оперативно-розшукової діяльності та має сприяти виявленню процесу втягнення неповнолітніх у різні форми злочинної діяльності, а також осіб, які здійснюють цей процес. Тому поряд з інформацією, що надійшла від правосвідомих осіб і осіб, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, оперативний інтерес і значення має й інформація, що перебуває у володінні інформаційно-аналітичних центрів різних органів, результативно опрацьована аналітиками-професіоналами й надана в лаконічній формі. Очевидно, що за необхідності оперативний співробітник повинен мати можливість скористатися всіма доступними банками даних самостійно та володіти відповідними навиками поведінки з ними.

На жаль, спостерігаємо законодавчо закріплені факти про те, що інформаційні бази даних конкретного органу створюються ним із метою забезпечення діяльності власних підрозділів, а інформація, яка необхідна для виконання правоохоронних функцій інших органів, може бути отримана лише бюрократичним паперовим шляхом «запит-відповідь» замість того, щоб замінити таке «спілкування» між офіційними, законно створеними державою й уповноваженими на протидію злочинності органами електронними оперативними технологіями інформаційного обміну. Адже використання інтегрованих інформаційних систем будь-яким правоохоронним органом чи його підрозділом цілком можливе з дотриманням усіх вимог законодавства про приватну та публічну інформацію, інформацію, що становить державну таємницю чи є обмеженою в доступі, а також з електронним контролем за особами, які здійснили доступ до неї, тому це лише управлінське бажання й воля.

Таким чином, відсутність поки єдиних загальнодержавних інтегрованих компіляцій інформації, що має правоохоронне значення для протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність, перетворює оперативний підрозділ і його працівників на структурний елемент забезпечення окремою інформацією, а як наслідок – на заручника оперативності виконання оперативно-службових завдань.

Підтримуємо думку В.В. Сеніка про необхідність створення Єдиного інтегрованого загальнодержавного інформаційного банку об'єднаних баз даних державних правоохоронних і контролюючих органів (архівів баз даних), що має поєднувати комп'ютерні бази даних щодо фізичних і юридичних осіб із різною формою власності, різних подій

і об'єктів обліку, давати можливість програмно встановлювати й відслідковувати взаємозв'язки між потрібними об'єктами та забезпечувати оперативну передачу зібраних даних ініціатору запиту [12, с. 210].

Як слушно вважає В.Г. Хахановський, «інтегрований банк даних характеризується інтеграцією багатьох інформаційних обліків, взаємопов'язаних через центральне ядро даних; використанням загальної технології обробки інформації; повномасштабним комплексом засобів забезпечення безпеки й надійності; накопиченням і гарантованим зберіганням великих обсягів інформації; забезпеченням віддаленого доступу користувача та підтримкою численних типів даних, зокрема широкого спектра промислових стандартів графічних, аудіо- та відеооб'єктів» [13, с. 309]. Тому така інтегрована компіляція правоохоронної інформації дозволяє виявляти й описувати зв'язки між різними об'єктами обліку, що показує безпосередній чи опосередкований стосунок конкретної особи чи процесу до наявної інформації, а співставлення виведених даних з іншими базами чи джерелами в мережі єдиної інтегрованої системи дозволяють швидко встановити достовірність відомостей, а також суб'єктивні помилки, що були допущені під час формування таких баз. І все це відбувається оперативно, поза фізичним контактом з іншими органами та з мінімальною затратою ресурсів.

Проте на сучасному етапі реформування правоохоронних органів спостерігаємо труднощі в створенні єдиної інтегрованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення як у роботі між правоохоронними органами, так і між їхніми оперативними підрозділами, зокрема через відсутність міжвідомчих нормативно-правових актів щодо регулювання доступу до цих інформаційних ресурсів усіх суб'єктів правоохоронної діяльності, а також порядку опрацювання й обміну інформацією між цими суб'єктами електронно, у режимі онлайн.

Нині в Україні також немає спеціально створених органів, що здійснювали б комплексну протидію та розслідування злочинів, пов'язаних із утягненням у них неповнолітніх, а також злочинів, учинених самими неповнолітніми, оскільки підрозділи КМСД (колишньої міліції) ліквідовані. Однак ці підрозділи володіли власними джерелами отримання оперативно-розшукової інформації, включаючи агентуру, заклади освіти, що сприяли випередженню фактів втягнення дітей у злочинну діяльність. Адже здобуття інформації в неповнолітніх і щодо неповнолітніх є проблемним через бар'єри в спілкуванні з дорослими, елементи самоствердження, відчуття вседозволеності й анархізму. Тому накопичення такої інформації й інтеграція її до єдиної бази є дуже важливими для забезпечення підлітків від негативного впливу. Без вирішення проблеми об'єднання й уніфікації оперативно-розшукової інформації про обставини кримінальної діяльності щодо залучення в неї неповнолітніх з іншою оперативно значущою інформацією про споріднені об'єкти та взаємозв'язки між ними неможливе покращення й аналітичної роботи для оперативного отримання якісного кінцевого продукту для протидії цій категорії злочинів. Проте сьогодні під надуманими приводами можливості витоку оперативної інформації процес автоматизованого її опрацювання та використання не здійснюється.

Висновки. Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення протидії підрозділами карного розшуку втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність має реалізувати такі функції: а) отримати та знайти інформацію, яка містить відомості чи факти, що безпосередньо стосуються розглядуваних правопорушень, які перебувають на стадії підготовки, вчинення або вже вчинені (тобто інформацію, що є підставою для проведення оперативно-розшукової діяльності); б) аналітично оцінити, класифікувати та сис-

тематизувати відомості кримінально-правового (про осіб, які втягують неповнолітніх у злочинну діяльність, способи їх діяння, про особи потерпілих) і оперативно-криміналістичного характеру (механізм учинення, знаряддя та засоби вчинення, обстановка, яка сприяла їх учиненню) для оперативності їх пошуку в майбутньому; в) надати об'єктивну інформаційну картину, що має оперативно-процесуальне значення як для початку досудового розслідування, так і для успішного його завершення (швидкий електронний звіт чи довідка, яка відповідає змісту запитуваної інформації, що має правоохоронне значення); г) допомогти прийняти результативне, оптимально адекватне, правове процесуальне рішення з можливих варіантів; г) здійснити контроль за управлінською та процесуальною правоохоронною діяльністю (оцінка реальних показників діяльності щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність і результативності прийнятих управлінських і процесуальних рішень); д) на основі показників, що формують оперативну обстановку та накопичуються в інформаційних центрах, обліках і базах даних, здійснити планування заходів протидії розглядуваному злочину (із залученням громадськості, інших державних і недержавних органів розробити план ефективної протидії втягненню дітей у різні форми злочинної діяльності).

Ураховуючи наведені положення, пропонуємо визначення інформаційно-аналітичного забезпечення в контексті здійснення оперативно-розшукової діяльності щодо протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним із втягненням у них неповнолітніх. Це підсистема управлінсько-процесуальної діяльності підрозділів кримінальної поліції, метою якої є формування інформаційної моделі обставин кримінальної діяльності, пов'язаної з утягненням неповнолітніх у вчинення злочинів та управлінсько-процесуальних заходів і методів, що були застосовані чи повинні бути застосовані в ефективній протидії такій діяльності, що реалізовується шляхом пошуку, отримання, реєстрації, класифікації, збереження, оброблення, аналізу й використання інформації оперативно-розшукового та процесуального характеру.

Із метою отримання необхідної й максимально достовірної інформації для прийняття управлінських і процесуальних рішень щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність і розслідування злочинів цієї категорії необхідно створити Єдиний інтегрований реєстр правоохоронної інформації «Дитина» з можливістю дистанційного захищеного онлайн-доступу.

Список використаної літератури:

1. Митко А.М. Політична аналітика : [навч. посіб.] / А.М. Митко. – Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2015. – 224 с.
2. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність : [навч. посіб.] / В.М. Варенко ; університет «Україна». – Київ, 2014. – 417 с.
3. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

5. Сурмін Ю.П. Аналітика державного управління: сутність і тенденції розвитку / Ю.П. Сурмін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej5/txts/06sypdsv.htm>.

6. Жалинский А.Э. Эффективность профилактики преступлений и криминологическая информация / А.Э. Жалинский, М.В. Костицкий. – Львов, 1980. – 216 с.

7. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність : [підручник] / О.М. Бандурка ; Харків. вид-во Нац. ун-ту внутр. справ. – Харків, 2002. – Ч. 1. – 336 с.

8. Володимир Єрофеев: «Кримінальний аналіз – це ефективна робота поліції та безпека громадян» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/2198149>.

9. Савченко А.В. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США : [посібник] / А.В. Савченко, В.В. Матвійчук, Д.Й. Никифорчук. – Київ : КНТ, 2004. – 59 с.

10. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

11. Мовчан А.В. Теоретичні засади інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-розшукової діяльності / А.В. Мовчан // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – К. : НАВС, 2011. – № 2 (75). – С. 181–188.

12. Сенік В.В. До питання вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності ОВС / В.В. Сенік // Інформатизація вищих навчальних закладів МВС України: матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 11–12 квітня, 2006 р.) / Національний університет внутрішніх справ. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – С. 208–212.

13. Хахановський В.Г. Інтегрований банк даних: формування термінології та проблеми впровадження в правоохоронну діяльність / В.Г. Хахановський // Боротьба з організованою злочинністю й корупцією (теорія і практика). – 2012. – № 1 (27). – С. 307–311.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Поляк Святослав Петрович – ад'юнкт кафедри оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ;

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Poliak Sviatoslav Petrovych – Adjunct at the Department of Operational Search Activity of Lviv State University of Internal Affairs;

lexpoliak@ukr.net